

RECENZIJAS

Skats no kameroperas "Kontakts" // Foto – Alvils Rolands Bijons

29. novembris 2021 / kome

LAUMA MELLĒNA-BARTKEV Konfidencialitāte - Noteikumi

DIGIREĀLISMU GAIDOT

MIRKLI PIRMS VALSTS SVĒTKU BRĪVDIENĀM, KAD ĻAUDIS KĀ NU KURĀIS GATAVOJĀS LATVIEŠU KINOFILMU MARATONAM TELEVĪZIJĀ, NESANKCIONĒTAI SANĀKŠANAI PAR GODU BRĪVĪBAS PIEMINEKĻA IZGAISMOŠANAI VAI ĀTRAM CEĻOJUMAM ĀRPUS LATVIJAS, ĢERTRŪDES IELAS TEĀTRĪ SAMĒRĀ DISKRĒTI NOTIKA EDGARA MĀKENA KAMEROPERAS “KONTAKTS” PIRMIZRĀDES.

Pandēmijas laikā kamerformāti likumsakarīgi atkal kļuvuši populāri, tomēr nepielūdzamās projektu dabas dēļ tie nereti tiek izrādīti vien pāris reižu, liekot justies izredzētiem tiem, kas paspējuši. “Kontakts” ir tāds projekts, kas noteikti būtu pelnījis vairāk par pirmatskaņojumu un trim četrām izrādēm, bet, vai tam būs lemts notikt, rādīs laiks, publikas interese un epidemioloģiskais protokols.

Lieliskais teātra mūzikas komponists, kuram ražīgākā sadarbība izveidojusies ar režisoru Elmāru Senkovu (“Antigone”, “Ezeriņš”, “Sarkangalvīte un vilks”, “Arī vaļiem ir bail” u.c.), šķiet sasniedzis jaunu profesionālā izaicinājuma sliekšni, debitējot jaunā žanrā. Mākena mūziķa daba allaž balansējusi starp populāro un akadēmisko žanru, gan konstruējot asociatīvas skaņainas, gan nekautrējoties tonāla melodisma. Darbošanās grupās “Gaujarts” un “Manta”, sadarbība ar “Hospitāļu ielu” kaldinājusi gaiši pašironisku izteiksmi, kura pārlejas arī teātra un instrumentālajā mūzikā, piemēram, saksofonu kvartetam. Savukārt teātrī Mākens spēj inteligenti un organiski iekausēties iestudējuma dramaturģijā, nepretendējot uz tādu hitu radīšanu, kuriem publika dungo vai ritmiski sit līdzī plaukstas, bet drīzāk maigu un vienlaikus neatlaidīgu skatītāja apziņas pārvadīšanu citā realitātē ar čīkstoša klusuma, šalcošu elsu un rotaļīgu instrumentālu intermēdiju palīdzību. Pandēmijas laiks komponistam bijis auglīgs radošā darba un panākumu ziņā: 2021. gada sākumā kā Mūzikas akadēmijas maģistrants Edgars Mākens saņēmis arī JVLMA un LMT gada balvu. “Kontakts” veidots kopā ar režisoru Ināru Slucku, ar kuru komponists sadarbojies jau Nacionālā teātra izrādē “Tukšais

(Jerma)".

Kameroperas "Kontakts" darbība notiek aptuveni desmit gadus tālā nākotnē. Galvenais varonis Gustavs baritona Kalvja Kalniņa atveidojumā distancēšanās un digitalizācijas laikmetā, kad klimats kļuvis nepanesams (āra temperatūra +48C) dzīvo kopā ar bezķermenisku mākslīgo intelektu – digitālo asistenti vārdā DIA. Cik noprotams, šāds dzīves modelis ir kļuvis par normu. Nozīme ir virtuāla satura skatījumiem un "kontaktiem" jeb visā pasaulē atzītai valūtai, ko par šiem skatījumiem saņem tā veidotājs. Savukārt DIA asistente dzied mecosoprāna Kitijas Minātes laiku pa laikam digitāli pārveidotā balsī un lielu daļu aizskatuvē, un šī virtuālā rīka sapnis ir materializēties sievietes ķermenī, lai veidotu pilnvērtīgas attiecības ar Gustavu. Lai arī formāli droši vien no tradicionālās klasifikācijas skatpunkta būtu pareizi pieskaitīt šo darbu zinātniskajai fantastikai, tomēr Sergeja Timofejeva librets, ko latviskojis Arvis Viguls, biedējoši koķetē ar mūsdienu realitāti, kur patiesībā līdzīgai situācijai pēdējo divu gadu laikā esam pietuvojušies katrs savā māsaimniecībā, izdzīvojot dažādus pandēmijas režīma noteiktus scenārijus.

"Digireālisms jau ir mūsu dzīves sastāvdaļa, gribam to vai ne. Tāpēc refleksija par to mūzikas teātra formā ir likumsakarīga, taču reizē svaiga parādība."

Režisore Ināra Slucka "Kontakta" materiālam šķietami vairāk tuvojusies no tehniskās, nevis mākslinieciskās interpretācijas puses, lielāku uzmanību veltot mizanscēnu organizācijai, digitālās asistentes novietošanai aizskatuvē/ekrānā vai skatītājam tieši pieejamajā spēles laukumā. Virtuālās telpas semiotika skatuvei joprojām ir liels izaicinājums, un šajā iestudējumā režijas risinājumi ir tradicionāli, piemēram, zāles spoguļošana videoprojeksijā kā kopējās telpas jeb metaversa radīšanas paņēmiens, cilvēkveidīga avatāra izmantojums viendimensionālā ekrāntelpā, ilustrējot asistentes DIA saziņu ar Gustavu, un episkā teātra atvasinājumi, Gustavam vēršoties tieši pie skatītājiem kā iestudējuma tekstā minētās virtuālas auditorijas, kurai publicēt savu ierakstu.

Skats no kameroperas "Kontakts" // Foto – Alvils Rolands Bijons

Scenogrāfa Kriša Salmaņa veidotais izrādes vizuālais veidols ir askētisks – liels ekrāns, mūziķi, galvenais varonis, šķiet, treniņtērpā, digitālās asistentes cilvēkveidīgais siluets projekcijā uz ekrāna un vēlāk ķermeniskā klātienē, daži nosacītas formas gaismas ķermeņi, ar kuriem darbojas gaismotāja Dina Beināre, un telpas tumsa, kas ietin distancētus un maskotus skatītājus.

Lai arī ļoti jaudīgais teksts klausītāju sasniedz tikai daļēji (šis ir tas gadījums, kad dziedāto tekstu gribētos redzēt arī titros), kameropera uzrunā intelektuāli un emocionāli arī bez ārišķīgi dramatiskām peripetijām, noturot nepārtrauktu spriedzes kāpinājumu. Mākena mūzikā izaudzēta no klusuma, datora signāla, Alises Rancānes pārvaldītās elektronikas efekti

kam pievienojas klasisks stīgu kvartets un balsis. Tā mērktiecīgi tuvojas klausītāja uztverei

Kauti pievienojas klasiskā stīgu kvarteta un balss. Ta pietiekami tuvojās klausītāja uzīvei, virzoties uz kulmināciju, kā tāds seismiskais vilnis, kas sākumā liek sajūst svārstības no attāluma, pamazām dunot arvien tuvāk un skaidrāk, nepārprotami liekot saprast, ka uz notiekošo lūkoties atsvešināti nebūs iespējams. Atzinību izrādes kopējā skaņainā pelnījis skaņu režisors Oliveris Tarvids, apkalpojot vokāli instrumentāla žanra gadījumā nebūt ne vienkāršo Ģertrūdes ielas teātra zāli, kurā, pieļauju, ar skatītājiem skaniskie efekti veidojas atšķirīgi no tiem, kādi piedzīvoti mēģinājumu procesā tukšā zālē.

Kalvja Kalniņa labi nostādītā balss un perfektā dikcija apskaņotā telpā ļauj uztvert gan tekstu, gan Gustava emocionālā stāvokļa nianšes, sevišķi spriedzes pilnajā kulminācijā, kad kļūst skaidrs, ka situāciju nevar atrisināt tikai un vienīgi ar nu jau ķermenī ieguvušās digitālās asistentes atslēgšanu no tīkla. Kitijas Minātes balss skan tembrāli maigi un silti, piešķirot aizkustinošu cilvēcīgumu digitālā rīka tēlam par spīti tam, ka balss tiek apskaņota un apaudzēta ar dažādiem digitāliem efektiem, galvenokārt operas pirmajā pusē. Atdevīgi un ansambliski muzicē vijolnieki Otto Trapāns, Undīne Cercina, altiste Paula Kronentāle un čelliste Undīne Balode. Viņu savstarpējo kontaktu un pieslēgšanos "Kontaktam" novērtēs ikviens klausītājs, jo partitūra, kā jau kvarteta sastāvā ierasts, prasa ieklausīties, sadzirdēt un sadarboties – visas tās īpašības, kas digitālajā laikmetā pamazām notrulinās.

"Apmēram stundu garā kameropera šķiet jauna ceļa sākums Edgara Mākena komponista ceļā. No mūzikas gara ir piedzimusī jauna, šī gadsimta traģēdija."

Var gribēties vairāk ekspresijas, jo brīžiem šķiet, ka partitūra ved mazliet iemidzinošā transā, taču vienlaikus tas sasaucas ar latento stāvokli, kādā mīt Gustavs. Virtuālās valūtas – "kontakta" stāsts aizslīd smeldzīgajā pēcgaršā, kas pēc kameroperas noskatīšanās raisa nepārvaramu vēlmi kādu apskaut un samīļot, kā saka, kamēr vēl tas ir iespējams. Eksistenciāli un laikmetīgi, trāpa, kur tēmēts. Nākamā "Kontakta" izrāde plānota 12. decembrī.

Dalīties

Tweet

Ieteikt

SAISTĪTIE RAKSTI

**LAUMA
MELLĒNA-
BARTKEVIČ
A**

**OTELLO
NO
GARĀŽ
AS**

Recenzija par
teātra
apvienības
"EsARTe"
izrādi "Otello"
Elmāra
Seņkova
režijā

31. janvāris 2022

/ komentāri 0

**LAUMA
MELLĒNA-
BARTKEVIČA**

**TEĀTRIS
ELPO.
"SPĒLMA
ŅU
NAKTS"
2021**

Septītā [KuKū]
kritiķu klubiņa
sērija

7. decembris 2021 /

komentāri 0

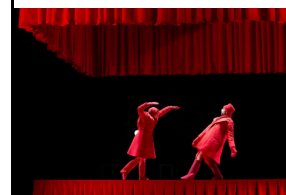
**LAUMA
MELLĒNA-
BARTKEVIČA**

**LATVIJAS
TEĀTRIS
EKRĀNLO
GĀ**

Ārvalstu ekspertu
viedokļi pēc LJTI
organizētās
"LiVe" Latvijas
teātra skates

12. novembris 2021 /

komentāri 0

ATSĀUKSMES

CLOUDESAL

C

Здравствуйте, ознакомьтесь пожалуйста.
Противодействуйте конкурентам которые мешают развивать Ваш Веб-проект!
Что умеют наши программы?!
Выбить сайт конкурента из поисковых систем, либо понизить его рейтинги.
Скликвание рекламы у сайта конкурента, после чего рекламные партнерки наложат санкции на такой сайт!
P.S. Так-же наш софт повысит статистику Вашему Веб-сайту.

Подробнее:
<https://freetopfast.com>

30. novembris 2021

ATBILDĒT

RAKSTĪT ATSĀUKSMI

Vārds / Uzvārds

E-pasts

Konfidencialitāte - Noteikumi

Teksts

PUBLICĒT

VISI AUTORI

Kroders.lv
Ieva Rodiņa
Silvija Radzobe
Lauma Mellēna-
Bartkeviča
Atis Rozentāls

PAR MUMS

Moto: "Teātris ir
viena jancīga
padarīšana..."
(Oļģerts
Kroders).
KRODERS.LV ir
informatīva un
analītisku domu
telpa.

PATS O.K.

OĻĢERTS
KRODERS
(09.08.1921 -
10.10.2012)

KONTAKTI

Galvenā
redaktore Ieva
Rodiņa
ieva@kroders.lv

Satura
redaktore Lauma
Mellēna-
Bartkeviča
lauma@kroders.lv

Projektu
vadītāja Ilze
Folkmane
ilze@kroders.lv

Ziņu redakcija
info@kroders.lv

Latviešu teātra
režisors,
pedagogs un
aktieris, aktrises
Hertas Vulfas un
teātra kritiķa
Roberta Krodera
dēls.

KRODERS